

Wędrowka w zaświaty - Boska komedia Dantego – fr.

Dante Alighieri (1265 – 1321)- poeta włoski późnego średniowiecza nazywany prekursorem renesansu. Wybranka jego serca była Beatrycze, którą unieśmiertelnił w swoich dziełach, m.in. uczyniła ją przewodniczką w jednej części „Boskiej komedii”. Uczucie nie zostało spełnione, gdyż Beatrycze zmarła w wieku 25 lat.

Za dzieło życia uznaje się „Boską komedię”.

Autor nadał utworowi tytuł *Komedia*, co należy rozumieć jako utwór o pomyślnym zakończeniu. Przymiotnik *boska* został dodany do tytułu znacznie później – w XVI w.

Kompozycja dzieła została oparta na symbolizującej pełnię liczbie trzy:

- składa się z trzech części: Piekło, Czyściec i Raj
- napisany jest tercyną – strofa składa się z trzech wersów
- każda ze sfer świata składa się z 9 części (trzykrotność trzech)
- każdą pieśń tworzą 33 pieśni, a ponieważ istnieje jeszcze pieśń wstępna, razem jest ich 100
- przez zaświaty prowadzi bohatera trzech przewodników: rzymski poeta Wergiliusz, niespełniona miłość twórcy Beatrycze oraz św. Bernard
- wędrowka bohatera trwa 3 tygodnie.

Część wstępna rozpoczyna się w nocy 1300 roku z Wielkiego Czwartku na Piątek. Bohater, którym Dante uczynił samego siebie, napotyka w mrocznym lesie 3 bestie: Panterę, Lwa i Wilczycę. Są one alegoriami: las oznacza chaos pokus i grzechów, w jakim gubi się dusza ludzka, Pantera symbolizuje zawiść, Lew – pychę, Wilk – chciwość.

Z utworu pochodzi też związek frazeologiczny:

- dantejskie sceny – zachowanie tłumu ogarniętego strachem, paniką, rozpaczą; określenie ludzi, którzy nie potrafią zachować spokoju i ulegają szaleństwu; sceny makabryczne, wstrząsające, koszmarnie

Fragmenty Piekła

Pieśń I

Z prostego toru w naszych dni połowie¹
Wszedłem w las ciemny²; jaka gęstwa dzika,
Podróż, błędzenie Jakie w tym lesie okropne pustkowię,

Żyjący język tego nie wypowie;
Wspomnienie gorzkie i zgrozą przenika,
Śmierć odeń gorzką nie więcej być może.

Lecz o pomocach mówiąc dobroczynnych,
Jakie spotkałem, zszedłszy w to rozdroże,
Powiem, com widział, wiele rzeczy innych.

Jak w ten las wszedłem, przypomnieć nie mogę.
Senny, prawdziwą opuściłem drogę.
Ledwo mnie dzika przywiodła drożyna, pod górę,

Gdzie się kończyła dolina, w której mi serce zakrzepło od trwogi.
Podniosłem oczy, wierzch góry wschodzące Słońce
W promienie złote ubierało słońce³:

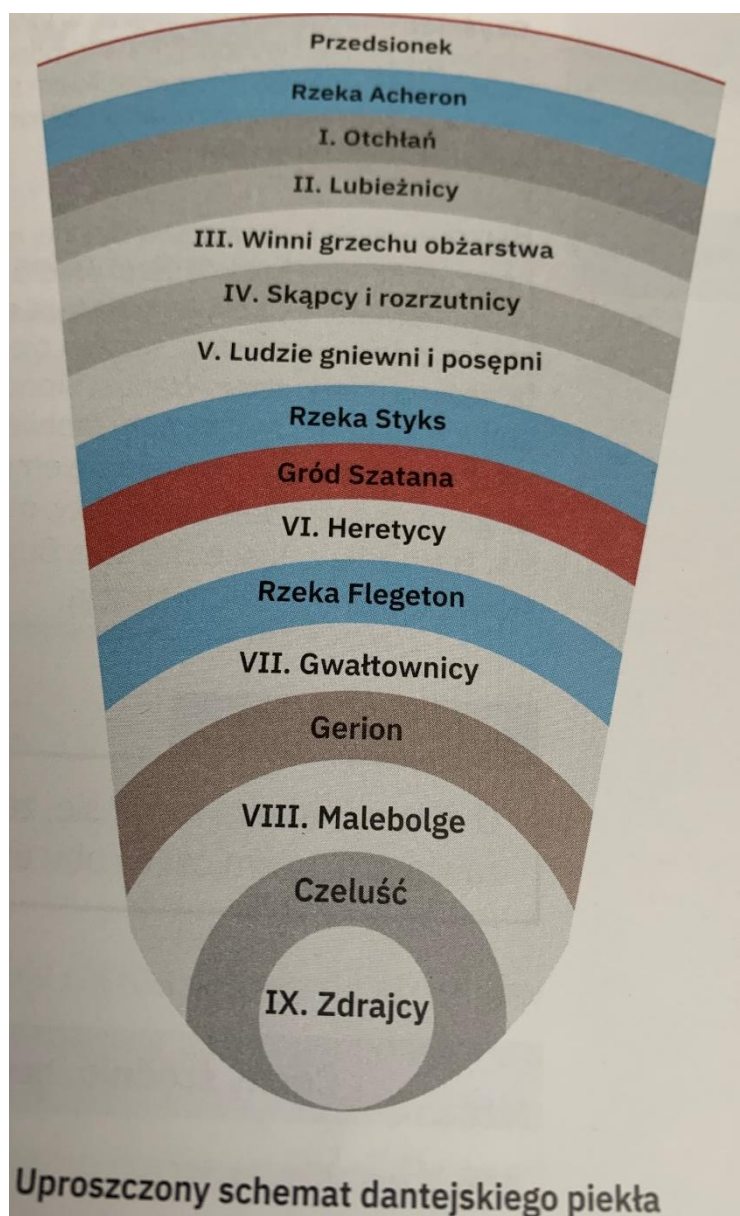
Pewny przewodnik nasz na wszystkie drogi.
Wtenczas uciszył strach mój, choć niesporo,
Wzburzone serca mojego jezioro,

Gdy w tę noc straszną ziębiły mnie dreszcze.
I jak tonący, gdy z morza wyskoczy,
Dyszac pierściami rozbit⁴ nieszczęśliwy,

Ku niebezpiecznym wodom zwraca oczy,
Podobnie duch mój w ten spacer złowrogi,
Skąd nigdy człowiek nie wychodzi żywy⁵,

Spojrzał za siebie, choć uciekał jeszcze.
Wytchnąwszy trochę zmordowanym ciałem, ruszyłem kroku,
ale jeszcze stałem, silnie tą stopą, co była najniżej.

Pojawia się pierwszy przewodnik, Wirgiliusz, który ofiarowuje pomoc – przeprowadzenie rzez niebezpieczne miejsca, ale jedyna dostępną drogą jest przejście przez zaświaty. Kierują się więc w stronę bramy piekieł.

Piekło zawiera 9 kręgów przedsionek, gdzie znajdują się wszyscy, którzy zaniechali czynienia dobra. Kolejne kręgi są coraz straszniejsze i przeznaczone dla coraz bardziej zatwardziałyłch grzeszników. W ostatnim kręgu - dla zdrajców – znajdują się Judasz, Cezar Brutus, Kasjusz. W opisach scen piekielnych dostrzegamy obrazy, które mają budzić grozę i przerażenie (później nazwane scenami dantejskimi).

Czyściec to miejsce, w którym odbywają pokutę dusze mniej greszne. Znajduje się on na górzystych wyspach na antypodach Jerozolimy. Podobnie jak piekło jest podzielony na 9 rejonów.

Raj – wizja Dantego też składa się z 9 sfer: siedem pierwszych z nich stanowią nieba planet obiegających ziemię, ósmą sferą jest niebo gwiazd stałych, u kresu

wedrówki jest jest strefa ognia i światła – źródło czystej myśli, siedziba Boga mająca kształt białej róży.

Utwór kończy się modlitwą do św. Bernarda o łaskę ujżenia Boga. Modlitwa zostaje wysłuchana i oczom poety ukazuje się w olsnienniu boska esencja.

O dziele Dantego mówi się, że stanowi pomost między średniowieczem a odrodzeniem, zawiera bowiem cechy obu epok. Dlatego Dantego nazywa się prekursorem renesansu.

Cechy średniowieczne	Cechy renesansowe
czas powstania utworu	posługiwanie się językiem narodowym (tu: włoskim)
symbolika liczb	rezygnacja z anonimowości (autor podpisuje swoje dzieło)
alegoryczność	koncentrowanie się na człowieku i jego przeżyciach (humanizm)
motywy biblijne (apokaliptyczne)	nawiązania antyczne (np. uczynienie Wergiliusza jednym z przewodników)
	obecność aktualnej tematyki politycznej

prekursor – człowiek zapoczątkowujący jakąś ideę, zjawisko, nowy kierunek; zwiastun; ktoś, kto wyprzedza swoją epokę